DE VLAAMSE MINISTER VAN ONDERWIJS, JUSTITIE EN WERK

MEMORIE VAN TOELICHTING

Ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges, wat betreft de optimalisatie van de rechterlijke procedure bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen en het Handhavingscollege

Samenvatting

Dit ontwerp van decreet omvat een aantal optimalisaties van het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges (het DBRC-decreet). Deze optimalisaties kaderen in het Actieprogramma van de Vlaamse Regering "inzake rechtszekere en robuuste vergunningen" dat op 19 december 2025 werd goedgekeurd. De ingrepen vormen de concretisering van enkele daarin opgenomen voorstellen met betrekking tot de rechterlijke procedure bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen.

I. ALGEMENE TOELICHTING

1. Afkortingen

In deze toelichting worden de volgende afkortingen gehanteerd:
- DBRC: de Dienst van de Bestuursrechtscolleges;
- DBRC-decreet: het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges;
- DBRC-Procedurebesluit: het besluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014 houdende de rechtspleging voor sommige Vlaamse Bestuursrechtscolleges.

2. Situering

De Vlaamse Regering keurde op 19 december 2025 het Actieprogramma "inzake rechtszekere en robuuste vergunningen" goed.[1] Dit ontwerp van decreet bevat een aantal specifieke decretale ingrepen die verband houden met Thema 3 'rechtspraak over omgevingsvergunningen die zorgt voor oplossingen' van het Actieprogramma. Daartoe worden een aantal bepalingen van het DBRC-decreet over de rechterlijke procedure bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen verder geoptimaliseerd.

3. Inhoud

3.1. Probleemstelling en omgevingsanalyse

De Raad voor Vergunningsbetwistingen biedt sinds zijn oprichting in 2009 een belangrijke meerwaarde voor de rechtsbescherming in geschillen over bestuursbeslissingen over omgevingsvergunningen in het Vlaamse Gewest.[2] De Raad is sindsdien verder gegroeid en heeft ook een bijzondere vooruitgang in zijn werking gemaakt. Niet alleen de kwaliteit van de rechtspraak maar ook de snelheid waarmee dossiers worden behandeld, zijn de afgelopen jaren sterk toegenomen.

Als wettigheidsrechter ziet de Raad ten volle toe op de strikte legaliteit van vergunningsbeslissingen en de andere bestuurshandelingen die tot zijn rechtsmacht behoren. De beoordeling van de opportuniteitsaspecten van dergelijke beslissingen komt daarentegen uitsluitend toe aan de bevoegde overheid wanneer deze laatste binnen het toepasselijke wettelijke en regelgevende kader over een discretionaire bevoegdheid beschikt. De Raad voor Vergunningsbetwistingen beschikt bijgevolg over een zogenaamde terughoudende of marginale toetsingsbevoegdheid wanneer hij zich buigt over de opportuniteitsaspecten uit de betrokken vergunningsbeslissing. In dat laatste geval is de toets van de Raad voor Vergunningsbetwistingen beperkt tot de vraag in welke mate de beslissing van het bevoegde bestuursorgaan al dan niet kennelijk onredelijk of onjuist is. Als rechterlijke instantie mag de Raad immers niet in de plaats van de bevoegde overheidsinstantie beslissen.

Met de ingrepen uit dit ontwerp van decreet beoogt de decreetgever de dossierbehandeling en de rechtsbescherming bij de Raad niet alleen meer performant maar ook meer oplossingsgericht te maken. Binnen dat kader worden de adviezen van de Commissie Vergunningen en de voornemens van de Vlaamse Regering in het Actieprogramma "inzake rechtszekere en robuuste vergunningen" ter harte genomen.

Tegen deze achtergrond wil het ontwerp bijdragen aan een versnelde definitieve geschillenbeslechting zonder dat hiermee fundamenteel wordt geraakt aan de huidige doorlooptijden bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen of de vereiste rechtsbescherming van de verschillende belanghebbenden die door de Raad voor Vergunningsbetwistingen wordt geboden. De initiatieven uit Thema 3 van het Actieprogramma die betrekking hebben op de rechtspraak van de Raad voor Vergunningsbetwistingen, hebben een ruimer bereik dan de procedure bij die Raad

[1] Zie Vlaamse Regering, Actieprogramma inzake rechtszekere en robuuste vergunningen, 19 december 2025, VR 2025 1912 MED.0523/1BIS (Actieprogramma inzake rechtszekere en robuuste vergunningen | Vlaanderen.be).
[2] In de periode 2009-2014 was de Raad hoofdzakelijk bevoegd voor de betwistingen inzake stedenbouwkundige vergunningen. Vanaf 2014 is de Raad hoofdzakelijk bevoegd voor het omgevingsvergunningscontentieux.

en het DBRC-decreet alleen. Het voorliggende ontwerp beperkt zich evenwel tot de wijzigingen die betrekking hebben op het DBRC-decreet.

3.2. Beleidsmaatregelen en doelstelling

Naast verschillende voorstellen en adviezen die betrekking hebben op de vergunningsprocedure en de materiële regelgeving in dit verband, bevat het actieprogramma van de Vlaamse Regering ook een aantal voorstellen tot verbetering van de rechtspraak in vergunningsbetwistingen. Dit ontwerp van decreet vormt daarvan de concretisering, althans voor wat specifiek de rechterlijke procedure bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen betreft. Daartoe worden een aantal optimalisaties doorgevoerd in het DBRC-decreet die betrekking hebben op de procedure bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen (en het Handhavingscollege).

Zo wordt in de eerste plaats het streven naar een oplossingsgerichte beslechting van geschillen uitdrukkelijk als doelstelling verankerd in het DBRC-decreet. Daarmee wil de decreetgever oplossingsgerichte rechtspraak stimuleren, zonder te raken aan de onafhankelijkheid van de bestuursrechters, en inzetten op het aanwenden van de bestaande decretale instrumenten waarover de Raad voor Vergunningsbetwistingen reeds beschikt.

Voorts wordt in lijn met de huidige rechtspraak van de Raad voor Vergunningsbetwistingen verduidelijkt dat de benadeling als element van de vereiste van het belang bij het middel, steeds concreet en persoonlijk dient te zijn en aangetoond of minstens aannemelijk moet worden gemaakt door de partij die zich op de benadeling beroept. Wie een rechterlijk beroep instelt tegen een omgevingsvergunning, moet immers niet enkel een belang bij een schorsing en/of vernietiging van een vergunningsbeslissing aantonen, maar moet ook aantonen in zijn belangen te zijn geschaad door de specifieke onrechtmatigheden waarmee die beslissing eventueel is aangetast.

Daarnaast breidt dit ontwerp het toepassingsgebied van een aantal rechterlijke mechanismen waarover de Raad voor Vergunningsbetwistingen beschikt, uit. Zo zal de Raad aan eender welke procespartij een geldboete kunnen opleggen wanneer de Raad oordeelt dat de rechtspleging door deze partij wordt aangewend voor "kennelijk vertragende of onrechtmatige doeleinden". De geldboete kan voortaan eveneens op verzoek van een partij worden opgelegd en is ook niet langer beperkt tot de vernietigingsprocedure. Ook de gevallen waarin kan worden overgegaan tot bemiddeling bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen worden verder verruimd. Voortaan kan de bestuursrechter zelf het initiatief nemen om de bemiddeling te initiëren zonder dat hiervoor een voorafgaandelijk akkoord van de procespartijen vereist is.

Voor een gedetailleerde toelichting bij de verschillende maatregelen die door dit ontwerp van decreet worden geïntroduceerd, wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting.

3.3. Impactanalyse

Het voorliggend ontwerp van decreet heeft de volgende impact:

a) maatschappelijke impact

De concrete, negatieve maatschappelijke impact van dit ontwerp van decreet is beperkt of te verwaarlozen.

De ingrepen in dit ontwerp vormen voornamelijk een loutere decretale verankering van bestaande rechtspraak van de Raad voor Vergunningsbetwistingen of van bestaande goede praktijken bij deze Raad. Daarnaast bevat het ontwerp een aantal optimalisaties van bestaande decretale bepalingen. Zoals de uitbreiding van de geldboete wegens het aanwenden van de rechtspleging voor kennelijk onrechtmatige of vertragende doeleinden in het licht van de procesgelijkheid tussen de partijen in een procedure.

b) impact op de grondrechten en op het gelijkheidsbeginsel

Het recht op toegang tot de rechter wordt gewaarborgd door artikel 13 van de Grondwet, artikel 6, eerste lid van het EVRM, artikel 47 van het EU-Handvest en artikel 14 van het IVBPR. Het is daarnaast ook een algemeen rechtsbeginsel. Dat recht is echter niet absoluut en mag ingeperkt worden op voorwaarde dat er geen afbreuk wordt gedaan aan de inhoud ervan en de beperkingen redelijk evenredig zijn met het nagestreefde doel.[3] Het ontwerp van decreet doet evenwel niet op ongeoorloofde wijze afbreuk aan dit recht op toegang tot de rechter.

Zo heeft het Grondwettelijk Hof meermaals geoordeeld dat de voorwaarde van de belangenschade voor de ontvankelijkheid van een middel dat voor de Raad voor Vergunningsbetwistingen kan worden opgeworpen, niet ongrondwettig is.[4] Aan het wezen of de omvang van deze vereiste in het DBRC-decreet wordt met dit ontwerp van decreet niet geraakt. Er wordt enkel een verduidelijking aangebracht in de tekst van het derde lid van artikel 35 van het DBRC-decreet die neerkomt op een decretale verankering van de bestaande rechtspraak van de Raad voor Vergunningsbetwistingen over de invulling van de vereiste van belangenschade als onderdeel van het belang bij het middel. Het is niet de bedoeling van de decreetgever om de toegang van milieuverenigingen tot de Raad te beperken via deze wijziging in de formulering van de vereiste van belang bij het middel. Het 'persoonlijk belang' van een vereniging wordt immers ingevuld via een collectief belang. Ook de door een vereniging ingeroepen middelen dienen concreet in verband te worden gebracht met het collectief belang van die vereniging. Dat neemt niet weg dat een onwettigheid in de besluitvorming over omgevingszaken, afhankelijk van het statutaire doel van de betrokken vereniging, het collectief belang van die vereniging kan raken. Bijgevolg komt het recht op toegang tot de rechter met de verankering van deze rechtspraak die in overeenstemming is met de grondwettelijke vereisten, niet in het gedrang.

[3] GwH 21 november 2024, nr. 137/2024, B.5.2; GwH 19 december 2024, nr. 155/2024, B.11.2, met verwijzing naar EHRM, 7 juli 2009, Stagno t. België, § 25; EHRM (Grote Kamer) 17 januari 2012, Stanev t. Bulgarije, § 229 en § 230.
[4] Zie GwH 5 juli 2018, nr. 87/2018 en GwH 11 april 2023, nr. 59/2023.

Wat de ingrepen aan de huidige geldboete wegens kennelijk onrechtmatig beroep betreft, kan worden benadrukt dat de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof aangeeft dat het recht op toegang tot een rechter niet het recht omvat om de bestaande procedures voor kennelijk onrechtmatige doeleinden aan te wenden. Voor zover het begrip erg restrictief wordt uitgelegd en met de nodige omzichtigheid wordt toegepast, kan een geldboete wegens kennelijk onrechtmatig beroep in overeenstemming zijn met het recht op toegang tot de rechter.[5]

Met dit ontwerp wordt het toepassingsgebied van artikel 39/1 DBRC-decreet uitgebreid naar alle vorderingen die bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen worden ingediend (naast de vernietigingsberoepen ook de schorsingsberoepen). Daarnaast kan een partij voortaan zelf de bestuursrechter verzoeken om een geldboete op te leggen en riskeren niet alleen verzoekende partijen voortaan een geldboete ingeval van een kennelijk onrechtmatig beroep maar kunnen ook andere procespartijen een boete oplopen wanneer ze de rechtspleging aanwenden voor een kennelijk onrechtmatig of vertragend doeleinde. Voortaan spreekt artikel 39/1 dan ook van een geldboete die wordt opgelegd aan een partij die de rechtspleging aanwendt voor "kennelijk vertragende of onrechtmatige doeleinden".

Het blijft in al deze gevallen evenwel aan de bestuursrechters van de Raad voor Vergunningsbetwistingen toekomen om te oordelen of al dan niet een geldboete moet worden opgelegd en om daarbij de betrokken bepaling toe te passen in lijn met vereisten die kunnen worden afgeleid uit de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof. De restrictieve invulling ervan houdt met name in dat het loutere feit dat een beroep weinig kansen had om tot een gunstige beslissing te leiden, niet volstaat om het aanwenden van de rechtspleging als kennelijk onrechtmatig te kwalificeren. Een boete wordt enkel opgelegd wanneer het rechtscollege vaststelt dat het beroep te kwader trouw wordt ingesteld of met een oogmerk om te schaden of te misleiden of voortvloeit uit laakbare of deloyale praktijken, die rechtstreeks aan de verzoeker zelf zijn toe te schrijven of dat het beroep niet wordt ingesteld om het doel te verkrijgen dat de wet toestaat dat het verschaft.[6]

Wanneer de bestuursrechter overweegt om een geldboete op te leggen, moet bovendien het recht op verdediging van de procespartijen en het beginsel van tegenspraak gewaarborgd worden. In dat verband kan worden verwezen naar artikel 103 van het DBRC-Procedurebesluit waarin de nodige waarborgen op tegenspraak liggen vervat.

c) budgettaire impact

Het ontwerp van decreet bevat louter wijzigingen aan enkele aspecten uit de procedure bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen en het Handhavingscollege en heeft geen budgettaire impact voor de Vlaamse overheid.

d) bestuurlijke impact op de lokale en provinciale besturen en op Brussel

Er is geen bestuurlijke impact op de lokale en provinciale besturen en op Brussel.

[5] Zie GwH 12 juli 2012, nr. 88/2012, B.22.1.
[6] Zie GwH 12 juni 2012, nr. 88/2012, B.22.1-B.22.3 en GwH 29 oktober 2015, nr. 152/2015, B.54.3-B.54.4.

3.4. Implementatie

- Uitvoering en inwerkingtreding

Aansluitend bij de wijzigingen die door voorliggend ontwerp van decreet worden doorgevoerd zullen ook enkele bepalingen uit het DBRC-Procedurebesluit worden gewijzigd en aangevuld. Zo zullen ter uitvoering van de wijzigingen die worden aangebracht aan artikel 35, 39/1 en 42 van het DBRC-decreet, noodzakelijkerwijs ook de bijhorende bepalingen in het DBRC-Procedurebesluit moeten worden aangepast of aangevuld. Het gaat onder meer om artikel 56 van het DBRC-Procedurebesluit waarin de uiteenzetting van het belang bij elk afzonderlijk middel zal worden opgenomen als een vereist onderdeel van het verzoekschrift. Ook de artikelen 95 tot en met 100 van het DBRC-Procedurebesluit die handelen over de bemiddeling in de procedure voor de Raad voor Vergunningsbetwistingen zullen worden aangepast aan de wijzigingen die door dit ontwerp worden doorgevoerd. Hetzelfde geldt voor de artikelen 51/3 en 103 van het DBRC-Procedurebesluit die momenteel de procedure voor het opleggen van een geldboete wegens kennelijk onrechtmatig beroep bevatten.

Daarnaast bevat het actieprogramma van de Vlaamse Regering ook een aantal voorstellen en ambities die in het bijzonder een wijziging van het DBRC-Procedurebesluit betreffen. Het gaat om de procedurele verankering van de verplichting tot onmiddellijke kennisgeving van een beroep aan de vergunningverlenende overheid en aan de vergunninghouder als ontvankelijkheidsvereiste voor het verzoekschrift bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen. Voorts zal ook het tweede lid van artikel 89 van het DBRC-Procedurebesluit worden opgeheven. In die bepaling wordt gesteld dat de kennelijke onredelijke of onzorgvuldige toets aan de goede ruimtelijke ordening door het bestuur steeds een middel van openbare orde uitmaakt. In het licht van de rechtspraak van de Raad van State dient deze bepaling te worden geschrapt zodat een dergelijk middel steeds in het verzoekschrift moet worden opgenomen en deze toetsing niet langer ambtshalve door de Raad voor Vergunningsbetwistingen kan worden uitgevoerd.[7]

Uit de vorige alinea's blijkt aldus dat de inwerkingtreding van een reeks bepalingen uit het voorliggend ontwerp van decreet gepaard gaat met enkele aanpassingen van het DBRC-Procedurebesluit. Om die reden wordt naast de uiterlijke datum van inwerkingtreding, ook voorzien in een delegatie aan de Vlaamse Regering om een vroegere datum van inwerkingtreding van dit ontwerp van decreet vast te stellen.

- Overgangsbepaling

De wijzigingen die door dit decreet zijn aangebracht aan de artikelen 35, 39/1 en 42 van het DBRC-decreet zijn voor het eerst van toepassing op de beroepen die worden ingediend bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen, en in voorkomend geval het Handhavingscollege, vanaf de datum van de inwerkingtreding van de bepalingen van dit decreet.

Op eventuele aanvullende vorderingen waarvan de hoofdvordering is ingediend vóór de datum van de inwerkingtreding van de voormelde bepalingen, zoals gewijzigd door dit decreet, zijn de wijzigingen evenwel niet van toepassing.

[7] RvS 3 mei 2024, nr. 259.687.

4. Totstandkomingsprocedure

Volgende adviezen werden gevraagd en zijn inmiddels verleend:
- Wetgevingstechnisch en taalkundig advies (nr. 2026/175 van 29 mei 2026);
- Inspectie van Financiën (nr. TM/2026001930 van 26 mei 2026);
- De afdeling Wetgeving van de Raad van State (nr. 79.677/16 van 2 oktober 2026).

Als gevolg van het advies van de afdeling Wetgeving van de Raad van State (advies nr. 79.677/16 van 2 oktober 2026) werden volgende wijzigingen aangebracht aan het ontwerp van decreet en de toelichting:

- De tekst van artikel 2, 1° en de toelichting bij deze bepaling werden aangevuld om te benadrukken dat het "streven" naar "oplossingsgerichte beslechting van geschillen" tot doel heeft de Raad voor Vergunningsbetwistingen en het Handhavingscollege aan te sporen gebruik te maken van bestaande instrumenten uit het DBRC-decreet. Er wordt ook benadrukt dat er geen wijzigingen worden aangebracht in de toepassingsvoorwaarden van die instrumenten en dat er geen impact is op de beoordelingsvrijheid van de rechter (zie nrs. 3.1-3.4 uit het advies van de afdeling Wetgeving van de Raad van State).
- In de toelichting bij artikel 2, 2° werd de aanvulling van de vereiste van belang bij het middel uit artikel 35, derde lid, 1° van het DBRC-decreet verduidelijkt. De vereiste dat de benadeling "concreet en persoonlijk" dient te zijn, moet in die zin worden uitgelegd dat de stelplicht ook geldt voor verenigingen die collectieve belangen verdedigen maar dat de vereiste van 'persoonlijke benadeling' niet zodanig kan worden ingevuld dat een vereniging geen onwettigheden kan aanvoeren die raken aan de collectieve belangen van de betrokken vereniging. Voorts werden de bewoordingen van de toelichting lichtjes gewijzigd om deze beter te laten aansluiten bij de eigenlijke tekst van de bepaling (zie nrs. 4.1.1-4.1.2 en 4.2-4.3 uit het advies van de afdeling Wetgeving van de Raad van State).
- In de toelichting bij artikel 3 werd bijkomend benadrukt dat de nieuwe bepaling over de geldboete voor een partij die de rechtspleging aanwendt voor kennelijk vertragende of onrechtmatige doeleinden, de draagwijdte van de bestaande bepaling rond het kennelijk onrechtmatig beroep uitbreidt zodat ook bepaalde proceshandelingen en -gedragingen van andere procespartijen dan de verzoekende partij in voorkomend geval onder het toepassingsgebied van de bepaling kunnen vallen. Op die manier wordt deels ook aansluiting gezocht bij artikel 780*bis* van het Gerechtelijk Wetboek (zie nr. 5 uit het advies van de afdeling Wetgeving van de Raad van State).
- In de tekst van artikel 4 dat artikel 42 van het DBRC-decreet (bemiddeling) wijzigt, werd een lid toegevoegd om te verduidelijken dat een vrijwillig tussenkomende partij zich niet kan verzetten tegen een bemiddeling. Verder wordt het eerste lid van artikel 42, §2 van deze bepaling in lijn gebracht met de situatie van een ambtshalve opgestarte bemiddeling waarin artikel 42, §1 voortaan voorziet. Tot slot, werd de toelichting bij de wijzigingen aan artikel 42 aangevuld en verduidelijkt in het licht van enkele aanbevelingen van de afdeling Wetgeving. Gelijkaardig aan artikel 1734, §1 van het Gerechtelijk Wetboek wordt uitdrukkelijk in artikel 42, §1 gestipuleerd dat de partijen desgevallend worden gehoord over dergelijk initiatief tot bemiddeling. Uit de

basisvoorwaarden om over te gaan tot bemiddeling, met name het principe van vrijwilligheid, volgt dat de procespartijen bij een initiatief van de bestuursrechter ertoe gehouden zijn om zich te engageren tot medewerking aan het onderzoek naar de mogelijke opstart van een bemiddelingstraject. De decreetgever opteert er verder voor om de overige waarborgen uit artikel 1734, §1 van het Gerechtelijk Wetboek niet expliciet over te nemen zoals gesuggereerd door de afdeling Wetgeving. De vereiste om de redelijke termijn waarbinnen uitspraak moet worden gedaan, in acht te nemen, is immers inherent aan de rechterlijke procedure bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen en vormt hoe dan ook een algemene verplichting voor de bestuursrechter gedurende het volledige verloop van de rechtspleging. Dit wordt bijkomend benadrukt in de toelichting bij artikel 4. Bijgevolg zijn de betrokken waarborgen in elk geval aanwezig in de procedure zodat de decreetgever van oordeel is dat dit niet bijkomend in de reeds omvangrijke bepaling rond bemiddeling moet worden opgenomen (zie nr. 6.2 uit het advies van de afdeling Wetgeving van de Raad van State).

- Omwille van de beduidende juridische bezwaren van de afdeling Wetgeving tegen de bepaling die voorziet in de verankering van de terughoudende toets van de Raad voor Vergunningsbetwistingen, werd de oorspronkelijk voorziene bepaling daarvoor, weggelaten uit het ontwerp (zie nrs. 7.1-7.7 uit het advies van de afdeling Wetgeving van de Raad van State).
- De overgangsbepaling werd aangepast in het licht van voormelde wijzigingen.

5. Bevoegdheid van het Vlaamse Gewest

De voorgestelde bepalingen wijzigen een aantal elementen uit de rechterlijke procedure bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen en het Handhavingscollege en wijzigt daarvoor een aantal voorschriften uit het DBRC-decreet. Het Vlaamse Gewest heeft voor de op- en inrichting van deze bestuursrechtscolleges beroep gedaan op de impliciete bevoegdheden. Deze ingrepen sluiten hier verder bij aan. Gelet op de materiële bevoegdheid van de twee voormelde Vlaamse bestuursrechtscolleges hebben de maatregelen in dit decreet betrekking hebben op de bevoegdheden van het Vlaamse Gewest.

6. Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1 (bevoegdheidsbepaling)

Deze tekst betreft verschillende ingrepen die betrekking hebben op de procedure bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen en het Handhavingscollege. Gelet op de materiële bevoegdheid van de twee voormelde Vlaamse bestuursrechtscolleges hebben de maatregelen in dit decreet betrekking op de bevoegdheden van het Vlaamse Gewest.

Dit artikel behoeft verder geen toelichting.

Artikel 2 (artikel 35 DBRC-decreet – doelstelling van oplossingsgerichte rechtspraak en belang bij het middel)

Artikel 35 van het DBRC-decreet is opgenomen in een afdeling van het DBRC-decreet die toepassing vindt in de procedure bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen en het Handhavingscollege. De Vlaamse decreetgever voert een aantal wijzigingen door aan deze bepaling die kaderen binnen het streven naar een meer duurzame en oplossingsgerichte rechtspraak.

Het eerste lid van artikel 35 van het DBRC-decreet schrijft momenteel voor dat wanneer de Raad voor Vergunningsbetwistingen en het Handhavingscollege een beroep gegrond verklaren, ze de bestreden beslissing geheel of gedeeltelijk kunnen vernietigen, met behoud van de eventuele toepassing van de bestuurlijke lus. Dit ontwerp voegt aan het eerste lid een zin toe die uitdrukkelijk stelt dat de bestuursrechters daarbij streven naar een oplossingsgerichte beslechting van geschillen in het bijzonder door, waar zij dat gepast achten, toepassing te maken van de bestaande instrumenten daartoe uit de artikelen 34, 36, 37, 38 en 42 van het DBRC-decreet.

De bestuursrechters van de Raad voor Vergunningsbetwistingen – en bij uitbreiding die van het Handhavingscollege – beschikken reeds over verschillende instrumenten om dit voornemen van probleemoplossende, finale geschillenbeslechting te realiseren. Zo zal de Raad voor Vergunningsbetwistingen in geval van een vernietiging van de bestreden beslissing waarbij de vergunningverlenende overheid ertoe gehouden is een nieuwe beslissing te nemen, bevelen dat deze nieuwe beslissing binnen een bepaalde termijn wordt genomen en kan de Raad opleggen dat daarbij, in voorkomend geval, bepaalde rechtsregels of rechtsbeginselen worden betrokken, bepaalde procedurele handelingen worden gesteld of bepaalde onwettige of onredelijke motieven niet (opnieuw) worden betrokken (de zgn. rechterlijke injuncties).[8] Wanneer de nieuwe beslissing die de overheid moet nemen, kadert binnen een gebonden bevoegdheid of een feitelijk of naderhand gebonden bevoegdheid (de zgn. verdampingstheorie) dan kan de Raad zich in de plaats stellen van de vergunningverlenende overheid en eigenhandig beslissen over de omgevingsvergunningsaanvraag (de zgn. substitutie of indeplaatsstelling).[9] De bestuursrechters kunnen overigens ook een dwangsom opleggen,[10] gebruik maken van het mechanisme van de bestuurlijke lus[11], een bemiddeling opstarten[12], en, ingeval van vernietiging van een bestreden beslissing, kunnen ze op verzoek van een partij of op eigen initiatief oordelen dat de rechtsgevolgen ervan geheel of gedeeltelijk in stand blijven voor een termijn die de bestuursrechter vaststelt.[13] Indien mogelijk maakt de Raad voor Vergunningsbeslissingen op dit ogenblik al frequent gebruik van de voormelde rechterlijke instrumenten van oplossingsgerichte geschillenbeslechting.[14]

[8] Art. 37, §1 DBRC-decreet.
[9] Art. 37, §2 DBRC-decreet.
[10] Art. 38 DBRC-decreet.
[11] Art. 34 DBRC-decreet.
[12] Art. 42 DBRC-decreet (zoals ook gewijzigd door dit voorontwerp van decreet).
[13] Art. 36 DBRC-decreet.
[14] Zie bijv. recent: RVVB 27 maart 2025, nr. RVVB/A/2425/0656 en RVVB 1 december 2022, nr. RVVB/A/2223/0279 (bestuurlijke lus); RVVB 15 februari 2024, nr. RVVB/A/2324/0461 en 25 september 2025, nr. RVVB/A/2526/0065 (injunctie); RVVB 26 maart 2026, nr.

Om de bestaande mechanismen en praktijken rond oplossingsgerichte rechtspraak verder te bestendigen en kracht bij te zetten, wordt de doelstelling om te streven naar een oplossingsgerichte beslechting van geschillen aldus expliciet verankerd in artikel 35 van het DBRC-decreet. Deze doelstelling beoogt op geen enkele wijze afbreuk te doen aan de rechterlijke beoordelingsvrijheid bij het doorvoeren van de (loutere) wettigheidstoets in het kader van de beslechting van een geschil. Ze beoogt alleen de gevallen waarin een eenvoudige vernietiging van de bestreden beslissing wordt uitgesproken, zonder enige vorm van modaliteiten, (verder) te beperken tot de situaties waarin dit daadwerkelijk nodig is. Dat laatste oordeel blijft uiteraard onderdeel van de rechterlijke beoordelingsvrijheid. De ingreep wil de voormelde rechtscolleges enkel aansporen om van de bestaande decretale instrumenten gebruik te maken zonder wijzigingen aan te brengen in de voorwaarden waaronder die instrumenten kunnen worden toegepast. Niettemin zou de loutere vernietiging van de vergunningsbeslissing slechts in laatste instantie aan de orde moeten zijn nadat de bestuursrechter heeft geoordeeld dat de toepassing van de bovenvermelde oplossingsgerichte mechanismen niet mogelijk is. Deze doelstelling doet overigens geen afbreuk aan het tweede lid van artikel 35 van het DBRC-decreet dat bepaalt dat de Raad, in geval van vernietiging, alle middelen beslecht waarvan de Raad oordeelt dat ze nuttig zijn voor het nemen van een nieuwe beslissing door het vergunningverlenend bestuur.

Zoals reeds aangegeven, doet de doelstelling om te streven naar een oplossingsgerichte beslechting van geschillen evenmin afbreuk aan beoordelingsvrijheid van de Raad voor Vergunningsbetwistingen bij het doorvoeren van zijn wettigheidstoets. Als wettigheidsrechter ziet de Raad ten volle toe op de strikte legaliteit van vergunningsbeslissingen en de andere bestuurshandelingen die tot zijn rechtsmacht behoren. De beoordeling van de opportuniteitsaspecten van dergelijke beslissingen komt daarentegen uitsluitend toe aan de bevoegde overheid wanneer deze laatste binnen het toepasselijke wettelijke en regelgevende kader over een discretionaire bevoegdheid beschikt. Wanneer de Raad voor Vergunningsbetwistingen zich buigt over de opportuniteitsaspecten uit de betrokken vergunningsbeslissing beschikt hij dan ook slechts over een terughoudende toetsingsbevoegdheid. In dat laatste geval blijft de toets van de Raad beperkt tot de vraag in welke mate de beslissing van het bevoegde bestuursorgaan al dan niet kennelijk onredelijk of onjuist is. Als rechterlijke instantie mag de Raad immers niet in de plaats van de bevoegde overheidsinstantie beslissen.

Daarnaast wordt de vereiste van het belang bij het middel verduidelijkt in het derde lid van artikel 35 van het DBRC-decreet. Deze vereiste houdt in dat een partij die zich in een middel op de schending van een norm of beginsel beroept, wordt benadeeld door de ingeroepen onwettigheid. De betrokken bepaling verduidelijkt momenteel dat de omstandigheid dat de aangevoerde schending een onwettigheid uitmaakt die mogelijk aanleiding kan geven tot vernietiging, op zich niet maakt dat de partij benadeeld wordt door de ingeroepen onwettigheid.

De Raad voor Vergunningsbetwistingen stelt in zijn vaste rechtspraak dat een verzoekende partij op grond van deze bepaling een belang heeft bij een middel dat

RVVB/A/2526/0611 en RVVB 5 maart 2026, nr. RVVB/A/2526/0550 (indeplaatsstelling); RVVB 19 september 2024, nr. RVVB/A/2425/0035 (dwangsom).

ze aanvoert wanneer de aangevoerde onwettigheid deze partij heeft benadeeld of indien de gebeurlijke vernietiging op grond van de aangevoerde schending deze partij een voordeel kan opleveren. Om op ontvankelijke wijze de schending te kunnen inroepen van een specifieke norm of algemeen rechtsbeginsel, die niet de openbare orde aanbelangt, moet ze bijgevolg aantonen of minstens aannemelijk maken dat haar (persoonlijke) belangen concreet geschaad of benadeeld worden door de schending van de norm of het beginsel dat wordt ingeroepen.[15] De loutere omstandigheid dat er sprake is van een onwettigheid die kan leiden tot een vernietiging, betekent bijgevolg op zichzelf niet dat de partij die de schending inroept, er door wordt benadeeld. Een dergelijke ruime invulling van de vereiste van belangenschade zou immers tot gevolg hebben dat elke onwettigheid aangevoerd kan worden en zou deze ontvankelijkheidsvereiste van het middel volstrekt inhoudsloos maken.

Zo toont een verzoekende partij bijvoorbeeld geen belang aan bij een middel dat gebaseerd is op het gegeven dat bepaalde buren niet de mogelijkheid hadden om een beroep in te stellen bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen, aangezien het middel geen betrekking heeft op een persoonlijk belang van de verzoekende partij.[16] Hetzelfde geldt voor een middel waarin de schending van de zogenaamde Toegankelijkheidsverordening wordt opgeworpen. Indien de regelgeving louter in functie staat van de toegang van personen met een beperking tot publiek toegankelijke gebouwen, heeft een verzoekende partij geen belang bij dit middel wanneer zij niet aannemelijk maakt dat zij als omwonende toegang zal nemen tot het gebouw in kwestie en niet blijkt dat zij een beperking heeft.[17] De hinderlijke inkijk die andere omwonenden dan de verzoekende partij zouden kunnen ondervinden ten gevolge van het bestreden project, is eveneens vreemd aan het persoonlijk belang dat een verzoekende partij bij een middel dient te hebben.[18]

Tegen deze achtergrond wordt de bestaande rechtspraak van de Raad voor Vergunningsbetwistingen over de vereiste van de belangenschade – zoals hiervoor toegelicht – uitdrukkelijk verankerd in het derde lid van artikel 35 van het DBRC-decreet. In de lijn met de voormelde rechtspraak van de Raad wordt voortaan uitdrukkelijk gespecifieerd dat de vereiste benadeling steeds concreet en persoonlijk dient te zijn.

Wat het aanvoeren van middelen door (milieu)verenigingen betreft, wordt benadrukt dat de bepaling zodanig moet worden uitgelegd dat het 'persoonlijk belang' van een vereniging wordt ingevuld via een collectief belang. Ook de door een vereniging ingeroepen middelen dienen bijgevolg concreet in verband te worden gebracht met het collectief belang van die vereniging.Dat neemt niet weg dat een onwettigheid in de besluitvorming over omgevingszaken, afhankelijk van het statutaire doel van de betrokken vereniging, het collectief belang van die vereniging kan raken. Zo zal een vereniging die zich tot doel stelt op te komen voor de collectieve belangen van

[15] Zie bijv. RVVB 6 februari 2025, nr. RVVB/A/2425/0472. Zie ook RVVB 8 mei 2025, nr. RVVB/A/2425/0773: *"Een partij heeft belang bij het aanvoeren van een bepaalde onwettigheid indien de in het middel aangevoerde onwettigheid haar heeft benadeeld of indien de vernietiging op grond van deze onwettigheid haar een voordeel kan opleveren. (…) De verzoekende partij maakt het niet aannemelijk dat de gebeurlijke vernietiging van de bestreden beslissing op basis van dit middel haar een persoonlijk voordeel kan bieden".*
[16] RVVB 12 februari 2019, nr. RVVB/A/1819/0604.
[17] RvVb 30 oktober 2025, nr. RvVb/A/2526/0169.
[18] RVVB 9 januari 2025, nr. RVVB/A/2425/0352.

personen met een beperking bijvoorbeeld belang hebben bij een middel waarin de schending van voorschriften rond de toegang van personen met een beperking tot publiek toegankelijke gebouwen uit de zogenaamde Toegankelijkheidsverordening wordt opgeworpen.

Daarnaast zal een (verzoekende) partij het belang bij het middel dat ze wenst aan te voeren, eigenhandig moeten aantonen of minstens aannemelijk moeten maken. Er wordt met andere woorden een stelplicht van de belangvereiste bij het middel geïntroduceerd. Het aansluitende besluit van de Vlaamse Regering zal artikel 56 van het DBRC-Procedurebesluit wijzigen zodat een verzoekschrift niet alleen een omschrijving van het belang van de verzoeker bij het beroep dient te bevatten maar ook een omschrijving van het belang bij elk middel dat wordt opgeworpen in dat verzoekschrift. Uit die omschrijving moet vervolgens blijken dat de verzoekende partij concreet en persoonlijk wordt benadeeld door de ingeroepen onwettigheid en dat zij dit op ernstige en onderbouwde wijze uiteenzet. Het volstaat bijgevolg niet dat een partij op algemene, hypothetische of louter principiële wijze verwijst naar een mogelijke onwettigheid of naar een abstract nadeel. De partij die zich op de benadeling beroept, moet zelf de nodige feitelijke en juridische elementen aanreiken waaruit de Raad in redelijkheid kan afleiden dat de ingeroepen onwettigheid haar concrete en persoonlijke belangen kan schaden.

Daarbij behoudt de Raad de nodige beoordelingsruimte om, rekening houdend met de aard van de aangevoerde onwettigheid en de concrete omstandigheden van het dossier, te beoordelen of de aangevoerde benadeling voldoende onderbouwd is. Wanneer objectieve gegevens of stukken redelijkerwijze beschikbaar zijn, kan van de verzoekende partij worden verwacht dat zij die bijbrengt. In andere gevallen kan het volstaan dat zij de concrete en persoonlijke benadeling op voldoende aannemelijke wijze uiteenzet. In alle gevallen moet evenwel worden vermeden dat de vereiste van belangenschade wordt herleid tot een loutere stijlformule.

Door de introductie van de stelplicht wordt aldus bevestigd dat het aan de beroepsindieners zelf toekomt om hun belang bij het middel aan te tonen. De verwerende en de tussenkomende partij behouden uiteraard wel de mogelijkheid om het aangevoerde belang bij een middel te betwisten.

Zoals blijkt uit de duidelijke tekst van het derde lid van artikel 35 van het DBRC-decreet, doet de verduidelijking van de belangvereiste bij elk middel dat een partij aanbrengt in de procedure geen afbreuk aan de mogelijkheid om de schending aan te voeren van regels die de openbare orde aanbelangen. De vaste rechtspraak van de Raad voor Vergunningsbetwistingen in dit verband stelt immers dat een partij steeds een middel van openbare orde kan aanvoeren zonder dat het daarbij vereist is om een belang bij dat middel aan te tonen.[19]

Tot slot, kan worden benadrukt dat het Grondwettelijk Hof overigens meermaals heeft aangegeven dat de belangenschade als ontvankelijkheidsvereiste van een middel dat voor de Raad voor Vergunningsbetwistingen kan worden aangebracht, in

[19] Zie RVVB 26 maart 2026, nr. RVVB/A/2526/0611: "Het belang bij een middel dat de openbare orde raakt, moet door de verzoekende partijen dan ook niet verder worden aangetoond". Zie bijv. ook RVVB 29 januari 2026, RVVB/A/2526/0450 en RVVB 18 december 2025, nr. RVVB/A/2526/0359.

overeenstemming is met het recht op toegang tot de rechter in het algemeen en in milieuzaken in het bijzonder.[20]

Artikel 3 (artikel 39/1 DBRC-decreet – geldboete wegens het aanwenden van de rechtspleging voor kennelijk onrechtmatig of vertragende doeleinden)

Misbruik van jurisdictionele procedures moet worden tegengegaan. Daartoe breidt deze bepaling de mogelijkheden uit voor de Raad voor Vergunningsbetwistingen en het Handhavingscollege om een geldboete als bedoeld in artikel 39/1 van het DBRC-decreet op te leggen. Voortaan spreekt artikel 39/1 van een geldboete die wordt opgelegd aan een partij die de rechtspleging aanwendt voor "kennelijk vertragende of onrechtmatige doeleinden". Daarmee wordt de draagwijdte van de vorige versie van deze bepaling die enkel spreekt van een "kennelijk onrechtmatig beroep" uitgebreid zodat ook bepaalde proceshandelingen en -gedragingen van andere procespartijen dan de verzoekende partij onder het toepassingsgebied kunnen vallen. Een dergelijke geldboete kan ambtshalve worden bevolen maar deze kan voortaan ook op verzoek van andere procespartijen worden opgelegd door de bestuursrechter. Ingevolge de nieuwe formulering van het eerst lid, kan een geldboete dus ook worden opgelegd ingeval van een kennelijk onrechtmatige of dilatoire vordering tot schorsing bij hoogdringendheid of vordering tot schorsing bij uiterst dringende noodzakelijkheid. Onder het aanwenden van de rechtspleging voor het kennelijk onrechtmatige of vertragende doeleinden valt voortaan overigens niet alleen het kennelijk onrechtmatig vernietigings- of schorsingsberoep maar ook andere laakbare praktijken, proceshandelingen, of gedragingen die getuigen van een deloyale proceshouding of misbruik van de procedureregels. Deze kunnen niet alleen door de verzoekende partij maar ook door andere procespartijen worden gesteld. In die zin wordt het toepassingsgebied dan ook uitgebreid en wordt deels ook aansluiting gezocht bij artikel 780*bis,* eerste lid van het Gerechtelijk Wetboek. Het kan onder meer gaan om het afwenden van een beroep van het vernietigingsdoel waarvoor het is ingesteld[21], opeenvolgende wrakingsverzoeken die kennelijk worden ingesteld om de procesgang te vertragen, dan wel om het herhaaldelijk opwerpen van identieke excepties of middelen ten aanzien van een herstelbeslissing terwijl de Raad voor Vergunningsbetwistingen zich reeds over de inhoud van de betrokken excepties of middelen heeft uitgesproken. Bijgevolg wordt het bestaande mechanisme ook in die zin uitgebreid dat een geldboete niet alleen aan een verzoekende partij (bijv. ingeval van een kennelijk onrechtmatig beroep) maar ook aan een verwerende partij of tussenkomende partij die de procedureregels of de rechtspleging misbruikt, kan worden opgelegd. Op die manier wordt de (proces)gelijkheid tussen de partijen bewaakt. Het besluit van de Vlaamse Regering tot uitvoering van dit ontwerp zal ook de relevante bepalingen uit het DBRC-Procedurebesluit in de voormelde zin aanpassen.

Het komt in al deze gevallen wel steeds aan de bestuursrechter toe om, rekening houdend met de concrete omstandigheden van een zaak, te oordelen of al dan niet aan de vereisten is voldaan om een geldboete op te leggen. In geval van een vernietigings- of schorsingsberoep houdt de sanctie immers een beperking in van het

[20] Zie GwH 5 juli 2018, nr. 87/2018, B.28.1-B.30 en GwH 11 april 2023, nr. 59/2023.
[21] Zie bijv. RVVB 8 januari 2026, nr. RVVB/A/2526/0394.

recht op toegang tot de rechter, zodat dit steeds met de nodige omzichtigheid moet worden toegepast. In lijn met de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof in dit verband[22] moeten de begrippen kennelijk onrechtmatig beroep of gebruik van de rechtspleging dan ook restrictief worden ingevuld. Een dergelijke geldboete mag niet worden opgelegd als een beroep louter weinig kansen had om tot een gunstige beslissing te leiden. De theoretische mogelijkheid dat een beslissing wordt uitgesproken die hem genoegdoening schenkt, volstaat niet om het beroep als zijnde 'kennelijk onrechtmatig' te kwalificeren. De boete wordt opgelegd wanneer het rechtscollege vaststelt dat het beroep te kwader trouw wordt ingesteld of met een oogmerk om te schaden of te misleiden of voortvloeit uit laakbare praktijken, die rechtstreeks aan de verzoeker zelf zijn toe te schrijven of dat het beroep niet wordt ingesteld om het doel te verkrijgen dat de wet toestaat dat het verschaft.[23] Ze wordt ook opgelegd wanneer een procespartij haar recht om in rechte op te treden, uitoefent op een wijze die de perken van de normale uitoefening van dat recht door een bedachtzaam en zorgvuldig persoon kennelijk te buiten gaat.[24] Het komt bijgevolg aan het rechtscollege toe om de betrokken bepaling steeds tegen deze achtergrond toe te passen.

Uiteraard moet daarnaast het recht op verdediging van de procespartijen en het beginsel van tegenspraak steeds gewaarborgd worden indien de bestuursrechter overweegt om een geldboete op te leggen aan één of meerdere procespartijen. In dat verband kan worden verwezen naar artikel 103 van het DBRC-Procedurebesluit waarin de nodige waarborgen op tegenspraak liggen vervat.[25] Deze bepaling zal ook worden gewijzigd in het licht van de uitbreiding van het mechanisme van de geldboete.

Wanneer een partij verzoekt om een geldboete op te leggen en het rechtscollege, op basis van de concrete omstandigheden van de zaak, van oordeel is dat de rechtspleging niet wordt aangewend voor kennelijk vertragende of onrechtmatige doeleinden, dan wordt zulks rekening houdend met de rechterlijke motiveringsplicht, artikel 149 van de Grondwet en artikel 32 van het DBRC-decreet, gemotiveerd.

Tot slot worden ook de minimale en maximale bedragen van de geldboete wegens het kennelijk onrechtmatig of vertragend aanwenden van de rechtspleging, verhoogd tot respectievelijk 150 euro en 5000 euro. De verhoging van de minimale en maximale bedragen van de geldboete beoogt niet enkel de aanpassing van de bedragen aan de evolutie van de levensduurte, maar wil ook verzekeren dat de geldboete een daadwerkelijk afschrikkend effect kan hebben wanneer de rechtspleging wordt aangewend voor kennelijk onrechtmatige of vertragende doeleinden. Hoewel deze geldboete, gelet op haar aard en op het recht op toegang tot de rechter, steeds restrictief en met de nodige omzichtigheid moet worden toegepast, moet zij in de uitzonderlijke gevallen waarin de Raad vaststelt dat sprake is van kennelijk misbruik van de rechtspleging, voldoende betekenisvol zijn.

[22] GwH 29 oktober 2015, nr. 152/2015, B.54.1-B.54.3.
[23] Zie GwH 12 juni 2012, nr. 88/2012, B.22.1-B.22.3 en GwH 29 oktober 2015, nr. 152/2015, B.54.3-B.54.4.
[24] Zie GwH 16 februari 2023, nr. 29/2023, B.2.3, met verwijzing naar Cass. 31 oktober 2003, C.02.0602.F, ECLI:BE:CASS:2003:ARR.20031031.4 en Cass. 23 juni 2017, C.15.0351.N.
[25] Zie bijv. RVVB 2 juni 2022, nr. RVVB/A/2122/0794.

De geldboete onderscheidt zich daarbij van de rechtsplegingsvergoeding. De rechtsplegingsvergoeding vormt een forfaitaire tegemoetkoming in de kosten en erelonen van de advocaat van de in het gelijk gestelde partij.[26] De geldboete daarentegen is een sanctie op het kennelijk onrechtmatig of vertragend aanwenden van de rechtspleging en heeft mede tot doel dergelijk procesgedrag te ontmoedigen. Om die reden wordt het minimumbedrag van de geldboete verhoogd tot 150 euro en het maximumbedrag tot 5000 euro. De Raad behoudt daarbij de nodige beoordelingsmarge om, rekening houdend met de concrete omstandigheden van de zaak, een billijk en proportioneel bedrag op te leggen.

Om dit mechanisme daarnaast op langere termijn doeltreffend te houden, worden de decretaal vastgelegde boetebedragen voortaan geïndexeerd bij een daling of stijging van de consumptieprijzen. De concrete voorwaarden waaronder en de wijze waarop de indexatie plaatsvindt en het ogenblik ervan, worden vastgesteld door de Vlaamse Regering. Daartoe wordt een delegatie verleend. Het doorvoeren van de eigenlijke indexatie conform de voorwaarden die Vlaamse Regering heeft vastgesteld en de bekendmaking ervan, kan de Vlaamse Regering desgevallend opdragen aan de minister bevoegd voor de bestuursrechtspraak.

Artikel 4 (artikel 42 DBRC-decreet – meer ruimte voor bemiddeling)

De mogelijkheid om over te gaan tot bemiddeling bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen wordt verruimd. Naast de opstart ervan op gezamenlijk verzoek van de partijen, kan de bestuursrechter voortaan zelf het initiatief nemen om de bemiddeling te initiëren zonder dat hiervoor een voorafgaandelijk akkoord van alle procespartijen vereist is. Een gelijkaardige regeling is voorzien in het Gerechtelijk Wetboek dat bepaalt dat de geadieerde rechter ambtshalve een bemiddeling kan bevelen zolang de zaak niet in beraad is genomen (artikel 1734, §1 Ger.W). Een bemiddelaar kan dus worden aangesteld zonder dat een uitdrukkelijk akkoord van alle procespartijen voorligt. Naar analogie met artikel 1734, §1 Ger.W. moeten partijen wel de kans hebben om hierover te worden gehoord. In de praktijk zal de kamervoorzitter in een dergelijk geval bijvoorbeeld het beroep op zitting behandelen overeenkomstig artikel 16, vierde lid van het DBRC-decreet. Bovendien doet een ambtshalve initiatief geen afbreuk aan het beginsel dat de bemiddeling nog steeds zal moeten verlopen volgens het principe van vrijwilligheid. Een bemiddeling heeft immers slechts een slaagkans wanneer de betrokken partijen in de bemiddeling ervoor open staan en hun medewerking verlenen. Van de partijen wordt in dat geval dan ook hoogstens het engagement verwacht dat zij aanwezig zijn op de opstartvergadering waarbij de bereidheid om een bemiddelingstraject op te starten kan worden onderzocht. Zoals tijdens het volledige verloop van de rechtspleging, moet de bestuursrechter hierbij ook rekening houden met artikel 6 van het EVRM dat de Raad onder meer verplicht tot een oplossing binnen een redelijke termijn. Een (initiatief tot) bemiddeling mag er nooit toe leiden dat de rechterlijke procedure wezenlijk wordt vertraagd tegen de wil van een procespartij. Overeenkomstig het bestaande artikel 42, §3, laatste lid zal de Raad hoe dan ook steeds de voortzetting van de jurisdictionele procedure moeten bevelen indien de randvoorwaarden voor een geslaagde bemiddeling niet of niet langer zijn vervuld. Om dit na te gaan, zal de

[26] Artikel 20, §7, DBRC-decreet en MB 10 juni 2026 tot wijziging van de bedragen van de rechtsplegingsvergoeding bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen en het Handhavingscollege ingevolge de stijging van de consumptieprijsindex.

rechter in overeenstemming met de verplichtingen die gelden in het kader van het recht op eerlijk proces, de procespartijen ook voorafgaandelijk horen over zijn voornemen.

Zo behoudt de Raad dan ook steeds de vrijheid om niet over te gaan tot het aanstellen van een bemiddelaar indien hij op basis van de informatie uit het dossier waarover hij beschikt, vaststelt dat bemiddeling geen reële slaagkans heeft en enkel vertragend zou werken. Anderzijds kan een vrijwillig tussenkomende partij zich niet verzetten tegen een bemiddeling wanneer blijkt dat de overige partijen wél bereid zijn om rond de tafel te gaan zitten. De bemiddeling beoogt in essentie immers om de belangen van de verzoekende partij, de verwerende partij en de tussenkomende partij van rechtswege (vergunninghouder) met elkaar in overeenstemming te brengen. Dit wordt verduidelijkt door toevoeging van een tweede lid aan artikel 42, §1.

Van de partijen wordt, in het licht van een loyale en zorgvuldige medewerking in het kader van de procesvoering, verwacht dat ze op zijn minst bereid zijn om op initiatief van de Raad voor Vergunningsbetwistingen op korte termijn aan tafel te verschijnen voor dialoog over een bemiddelingsvoorstel. Dit laatste geldt bij uitstek voor de vergunningverlenende overheid die altijd bereid moet zijn om actief mee te werken aan de bemiddeling en te zoeken naar duurzame oplossingen voor de gerezen betwisting.

Verder wordt de formulering in paragraaf 2, eerste lid, geactualiseerd in het licht van de mogelijkheid tot ambtshalve initiatief tot een bemiddeling.

De verdere modaliteiten van de opstartvergadering en de bemiddeling zelf (m.i.v. van eventuele kosten) worden, overeenkomstig de bestaande machtiging in artikel 42, §5, geregeld in het DBRC-Procedurebesluit.

Artikel 5 en 6 (overgangsregeling en inwerkingtreding)

De diverse wijzigingen die door dit decreet zijn aangebracht aan de artikelen 35, 39/1 en 42 van het DBRC-decreet zijn voor het eerst van toepassing op de beroepen die worden ingediend bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen, en in voorkomend geval het Handhavingscollege, vanaf de datum van de inwerkingtreding van de bepalingen van dit decreet.

Op eventuele aanvullende vorderingen waarvan de hoofdvordering is ingediend vóór de datum van de inwerkingtreding van dit decreet, zijn de voormelde wijzigingen evenwel niet van toepassing.

Artikel 6 bepaalt dat dit ontwerp van decreet uiterlijk in werking treedt op 1 september 2027. Tot slot wordt de Vlaamse Regering gemachtigd om voor dit ontwerp van decreet een datum van inwerkingtreding vast te stellen die voorafgaat aan deze datum.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Matthias DIEPENDAELE

De Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk,

Zuhal DEMIR